

Centrum Informacji o Ofiarach II Wojny Światowej

<https://ofiary.ipn.gov.pl/ofi/z-archiwum-ipn/represje-sowieckie/14841,Hanka-Ordonowna-ofiara-sowieckiego-totalitaryzmu.htm>

2022-08-17, 00:41

HANKA ORDONÓWNA-OFIARA SOWIECKIEGO TOTALITARYZMU

Pol. Wydział 4565
A.E.F. D.P. REGISTRATION RECORD
Original [] Duplicate []

Polish Name: **JURZEWICZ MARIA ANNA**
M. [] Single [] Married [] Status: **POLISH**

Place of Birth: **23.9.1926 KARSZAN POLAND (KARZAN)**
M. [] Single [] Married [] Status of Family: **Single**

Number of Dependents: **DISTRIBUCYJNA WARSZAWA (KARZAN)**
M. [] Single [] Married [] Status of Family: **Single**

Place of Birth: **KARSZAN POLAND**

AR 137

Pol. Wydział 4565
A.E.F. D.P. REGISTRATION RECORD
Original [] Duplicate []

Polish Name: **JURZEWICZ MARIA ANNA**
M. [] Single [] Married [] Status: **POLISH**

Place of Birth: **23.9.1926 KARSZAN POLAND (KARZAN)**
M. [] Single [] Married [] Status of Family: **Single**

Number of Dependents: **DISTRIBUCYJNA WARSZAWA (KARZAN)**
M. [] Single [] Married [] Status of Family: **Single**

Place of Birth: **KARSZAN POLAND**

AR 137

Tezeka Nr. 1. 33
468

Spisownia Personalna Administracyjnego.

Oficer Administracji Biura

KOZYRA - delegat z ramienia rządu londyńskiego.
TYSKIEWICZ Michał - m-za delegata (urazbie)
KROKOWSKI - księgowy
KURK - kucharz
KISIKOWSKI - kierownik saloznoci
KONKAL - kierownik transportowy
KILCZAK - kierownik biura
KLEJNBERG - kierownik oświaty
KURK - magazynier.
KROKOWSKI - kierownik likwidatory.
KAWALCZYK Bogdan - poseł z ramienia rządu londyńskiego.
KROKOWSKI Bogdan - radca poselstwa, oraz prezes Biura Polowe w Warszawie.
KURK Bogdan - radca poselstwa.
KAWALCZYK Bogdan.
KROKOWSKI Karol - kierownik P.O.K., oraz prezes Biura Inwalidów.
KURK Henryk - p.k. starszy grupy ofiarow.
KROKOWSKI Stefan - dziennikarz (artyista malarski) w stopniu s.p. oficer rasowy.
KAWALCZYK Roman - prezes Biura Rodzin Wojniowych w ośrodku Szary.
KISIKOWSKI - prezes Biura Inwalidów ośrodku Szary.
KROKOWSKI - były minister, prezes Biura Szary.
KURK - prezes Biura Inwalidów ośrodku Szary.
KROKOWSKI - pracownik delegatury i przedstawiciel P.O.K. samopomocy.

33
467

Biuletyn Personalny Administracyjnego.

Urząd Afizja Bejrut Liban

- KOUCHE - delegat z ramienia rządu libanjskiego.
- TYCHKINUS Michajł - m.ś. delegata (urabia)
- TRUFONOWSKI - księgowy
- ROSK - księgarz
- TRIKERKIL - kierownik należności
- ROSKACI - kierownik transportowy
- WILKOWICZ - kwatermistrz
- WIAJOWA - kierowniczka oświaty
- SIKAWICZ - magazynier.
- SADOWNIKI - kierownik likwidatory.
- TRAFONOWSKI Kyzym - poseł z ramienia rządu libanjskiego.
- KOUCIAKOWSKI Bogdan - radca poselski, oraz prezes Związku Polaków w Libanie.
- KAWICKI Bogdan - radca poselski.
- Dr. KANTAK Kamil.
- WIKOWICZ - delegata P.O.K.
- WIKOWICZ Karol - kierownik P.O.K., oraz prezes Związku Izraelitów.
- OSKI Henryk - pikt. starszy grupy oficerów.
- TRAFONOWSKI Stefan - dziennikarz (artykuła nielara) w stopniu s.p.r. oficer zaborczy.
- JAWONOWSKI Roman - prezes Związku Robotników Wojskowych w ośrodku Bejrut.
- TRIKERKIL - prezes Związku Izraelitów ośrodku Bejrut.
- JAWONOWSKI - były minister, prezes Związku Izraelitów.
- TRAFONOWSKI - prezes Związku Izraelitów ośrodku Bejrut.
- KOUCIAKOWSKI - przewodnik delegatury i przedstawiciel P.O.K. ambasja.

X. KAMIL KANTAK

DZIEJE UCHODŹTWA POLSKIEGO

w
LIBANIE

1943 - 1950.

Biblioteka Główna ASW
Zbiory Biblioteka
Czygn.
Nr. 1000
Z. 15

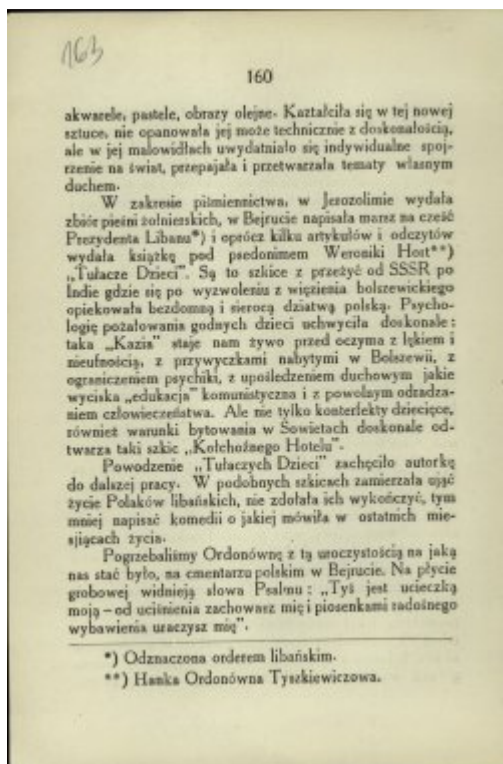
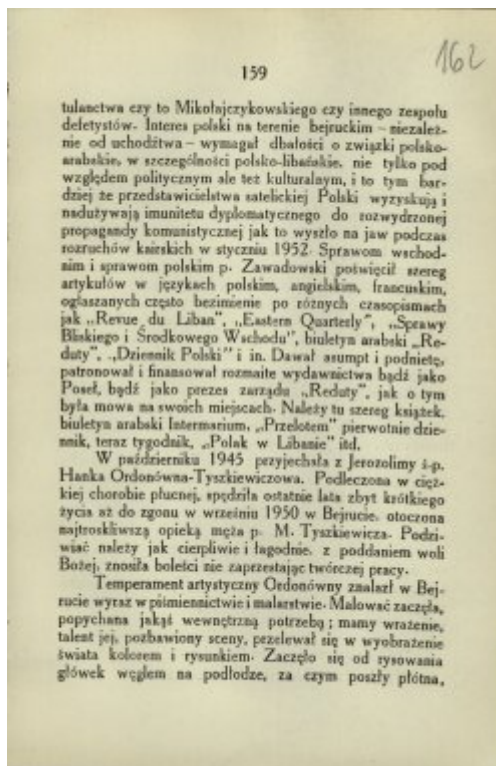
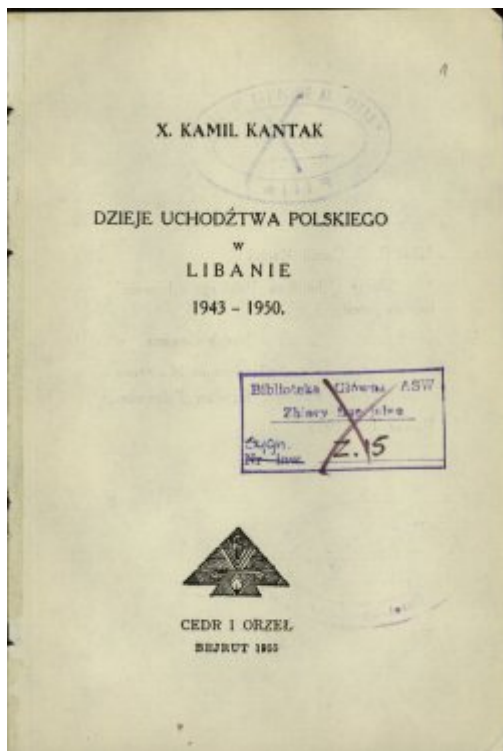
CEDR I ORZEŁ
BEJRUT 1950

162

tulanctwa czy to Mikołajczykowskiego czy innego zespołu defetystów. Interes polski na terenie bejruckim - niezależnie od uchodźstwa - wymagał dbałości o związki polsko-arabskie, w szczególności polsko-libańskie. nie tylko pod względem politycznym ale też kulturalnym, i to tym bardziej ze przedstawicielstwa satelickiej Polski wyzyskują i nadużywają imunitetu dyplomatycznego do rozwydrzonej propagandy komunistycznej jak to wyszło na jaw podczas rozruchów karskich w styczniu 1952. Sprawom wschodnim i sprawom polskim p. Zawadowski poświęcił szereg artykułów w językach polskim, angielskim, francuskim, ogłaszanych często bezimiennie po różnych czasopismach jak „Revue du Liban”, „Eastern Quarterly”, „Sprawy Bliskiego i Środkowego Wschodu”, biuletyn arabski „Reduty”, „Dziennik Polski” i in. Dawał asumpt i podniósł, patronował i finansował rozmaite wydawnictwa bądź jako Poseł, bądź jako prezes zarządu „Reduty”, jak o tym była mowa na swoich miejscach. Należał do szeregu księży, biuletyn arabski Istermarium, „Przełotem” pierwotnie dziennik, teraz tygodnik, „Polak w Libanie” itd.

W październiku 1945 przyjechała z Jerozolimy 4-p. Hanka Ordonówna-Tyszkiewiczowa. Podległa chorobie płucnej, spędziła ostatnie lata zbyt krótkiego życia aż do zgonu w wrześniu 1950 w Bejrucie. otoczona najtroskliwszą opieką męża p. M. Tyszkiewicza. Podziwiać należy jak cierpliwie i łagodnie, z poddaniem woli Bożej, znosiła boleści nie zaprzestając twórczej pracy.

Temperament artystyczny Ordonówny znalazł w Bejrucie wyraz w piśmiennictwie i malarstwie. Malować zaczęła, popychana jakąś wewnętrzną potrzebą; mamy wrażenie, talent jej, pozbawiony sceny, przelewał się w wyobrażenie świata kołosem i rysunkiem. Zaczęło się od rysowania główek węglem na podłodze, za czym poszły płótna,

akwarele, pastele, obrazy olejne. Kształciła się w tej nowej sztuce, nie opanowała jej może technicznie z doskonałością, ale w jej malowidłach uwidatniało się indywidualne spojrzenie na świat, przepajała i przetwarzała tematy własnym duchem.

W zakresie piśmiennictwa, w Jerozolimie wydała zbiór pieśni żołnierskich, w Bejrucie napisała marsz na cześć Prezydenta Libanu^{*)} i oprócz kilku artykułów i odczytów wydała książkę pod pseudonimem Weroniki Hort^{**)} „Tułacze Dzieci”. Są to szkice z przeżyte od SSSR po Indii gdzie się po wyzwoleniu z więzienia holzrewickiego opiekowała bezdomną i sierotą działwą polską. Psychologię pozostałością godnych dzieci uchwyciła doskonale: taka „Kazna” staje nam żywo przed oczyma z lękiem i nieufnością, z przyzwyczajeniami nabytymi w Bolszewii, z ograniczeniem psychiki, z upośledzeniem duchowym jakie wyciska „edukacja” komunistyczna i z powolnym odczadaniem człowieczeństwa. Ale nie tylko konterfektu dobiegające, również warunki bytowania w Sowietach doskonale odzwierciedla taki szkic „Kołchoźnego Hotelu”.

Powodzenie „Tułaczy Dzieci” zachęciło autorkę do dalszej pracy. W podobnych szkicach zamierzała opisać życie Polaków libańskich, nie zdołała ich wykończyć, tym mniej napisać komedii o jakiej mówiła w ostatnich miesiącach życia.

Pogrzebalimy Ordonównę z tą szczepistością na jaką nas stać było, na emigrantów polskich w Bejrucie. Na płycie grobowej widnieją słowa Psalmu: „Tyś jest ucieczką moją – od ucieszenia zachowasz mię i piosenkami radości wybawienia uraczysz mię”.

*) Odznaczona orderem libańskim.

***) Hanka Ordonówna Tyszkiewiczowa.

Deportacja była starą i sprawdzoną metodą, powszechnie stosowaną jako narzędzie represji i terroru wobec ludności, podbitej i mieszkającej w państwie sowieckim. Dotykała, zarówno bogatych, jak i biednych, zarówno sławnych, jak i prostych, ludzi, którzy nie popierali komunistycznej władzy i sprzeciwiali się jej zarządzeniom. Ofiarami represji NKWD stało się również małżeństwo o arystokratycznym pochodzeniu: Michał i Maria Anna Tyszkiewiczowie. Żona hrabiego Tyszkiewicza była znaną artystką, występującą na scenach teatrów i kabaretów pod pseudonimem Hanka Ordonówna, rozpoznawaną dzięki takim utworom, jak: „Miłość ci wszystko wybaczy” czy „Na pierwszy znak”. Występowała m.in. w Lublinie, Krakowie, Wilnie, we Lwowie, a także na deskach warszawskiego „Qui Pro Quo”. Wybuch II wojny światowej przerwał jej niezwykłą karierę. Jesienią 1939 r. została aresztowana przez gestapo i osadzona w więzieniu na Pawiaku. Po zwolnieniu z więzienia (dzięki staraniom męża), udała się do Wilna. W 1941 r., po odmowie przyjęcia obywatelstwa ZSRS, została zesłana do kołchozu w Uzbekistanie. Sowietów wcześniej aresztowali jej męża Michała, którego uznali za wroga ustroju. Po zawarciu układu Sikorski-Majski oboje zostali objęci amnestią. Michał Tyszkiewicz został sekretarzem poselstwa RP w Teheranie, zaś Hanka Ordonówna włączyła się w działalność na rzecz ewakuacji polskich dzieci ze Związku Sowieckiego do Indii. Przeżycia z tej podróży opisała, jako Weronika Hort, w książce pt. „Tułacze dzieci”. Zmarła 8 września 1950 r. w Bejrucie na gruźlicę.